

MEZOPOTÁMSKÉ MÝTY

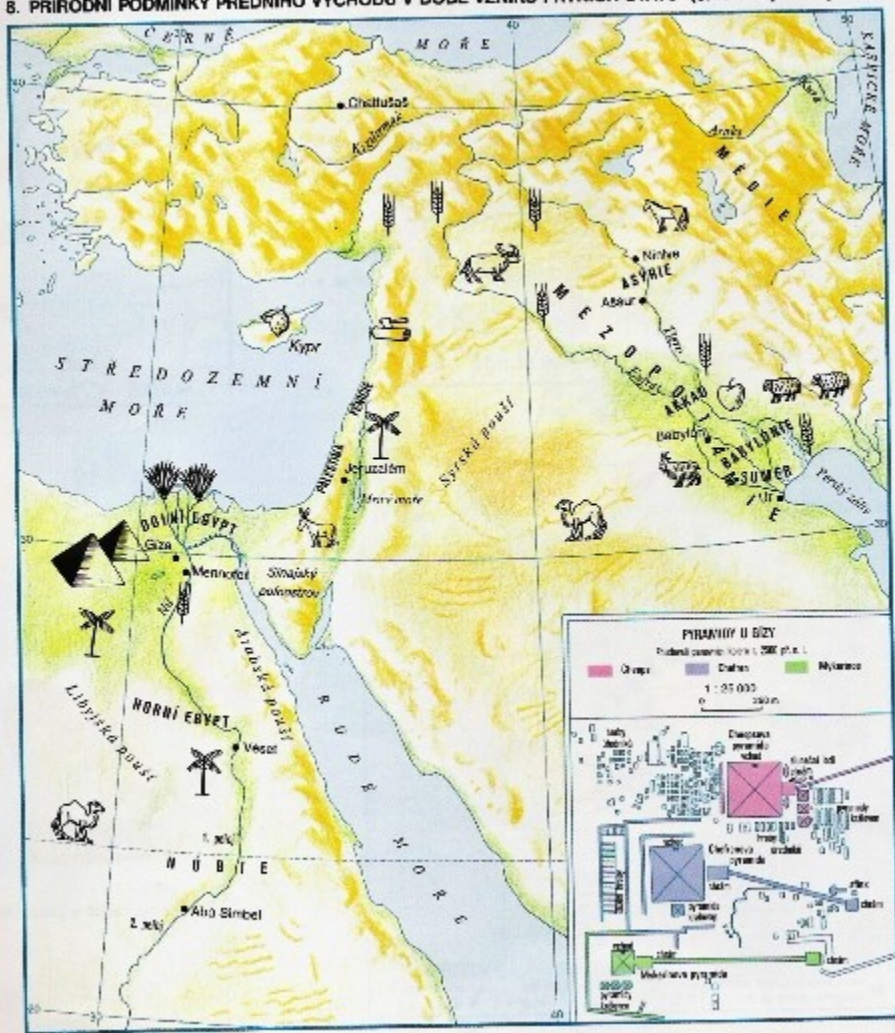

Mýty:

- komplexnost mezopotamské mytologie
- tematika mýtů:
 - vznik či stvoření vesmíru
 - vznik světa
 - stvoření lidí, zvířat, stromů a rostlin
 - zrod božstev
 - skutky legendárních hrdinů
- texty určené k oslavě božstev – **hymny**
- ne všechny mezopotamské mýty se dochovaly

- mezopotamská kultura: cca **3500 let př.n.l. – 539 př.n.l.**
- nížiny mezi řekami **Eufkrat** a **Tigris** (dnešní Irák a Sýrie)
- název z řeckých slov **mesos** a **potamos**
- osídlení různými národy a etniky
- hrazená města – 3 části:
 - vnitřní oblast (chrám, paláce, úředníci, občané)
 - předměstí (zemědělské zázemí)
 - přístavní část (obchodní činnost)

8. PŘÍRODNÍ PODMÍNKY PŘEDNÍHO VÝCHODU V DOBĚ VZNIKU PRVNÍCH STATŮ (3.–1. tis. př. n. l.)

Ninive

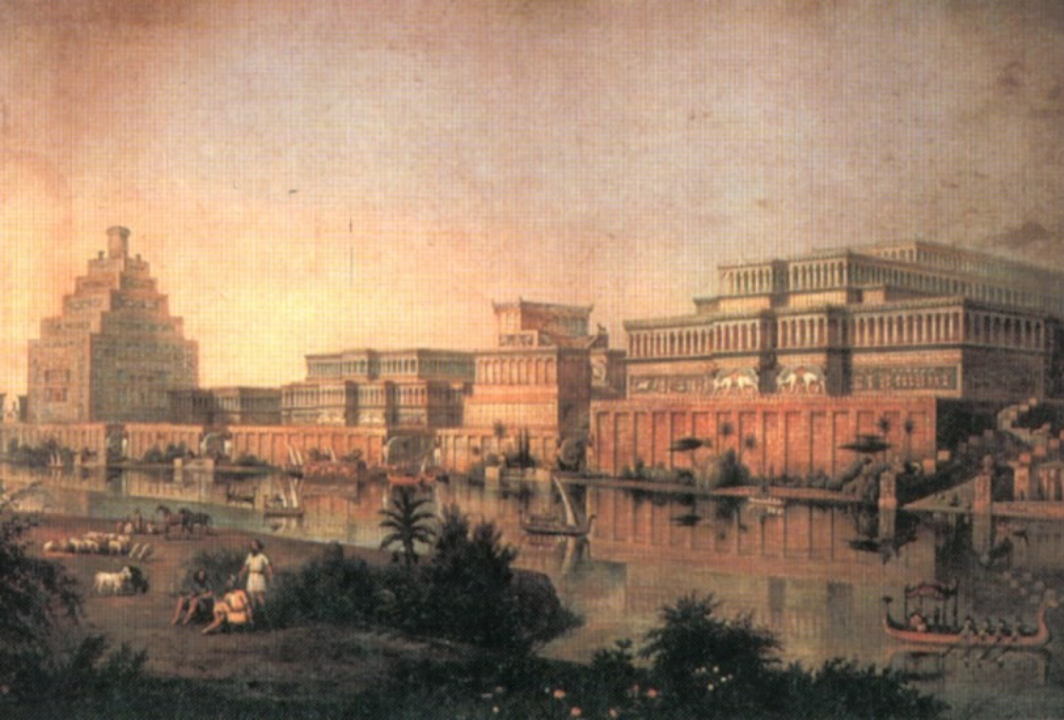
Ašur

Babylon

Uruk

Ur

Nimrud

(vpravo trůní sál s
mytologickými výjevy)

Plan of the city of Babylon during the time of the King Nabu Chud Nezzar II 600 B.C

هكذا كانت مدينة بابل في عهد الملك
نبوخذ نصر الثاني 600 ق.م

1. Procession Street
2. Ishtar Gate
3. Inner Walls

4. Throne Hall
5. Hanging Gardens
6. Nin-Makh Temple

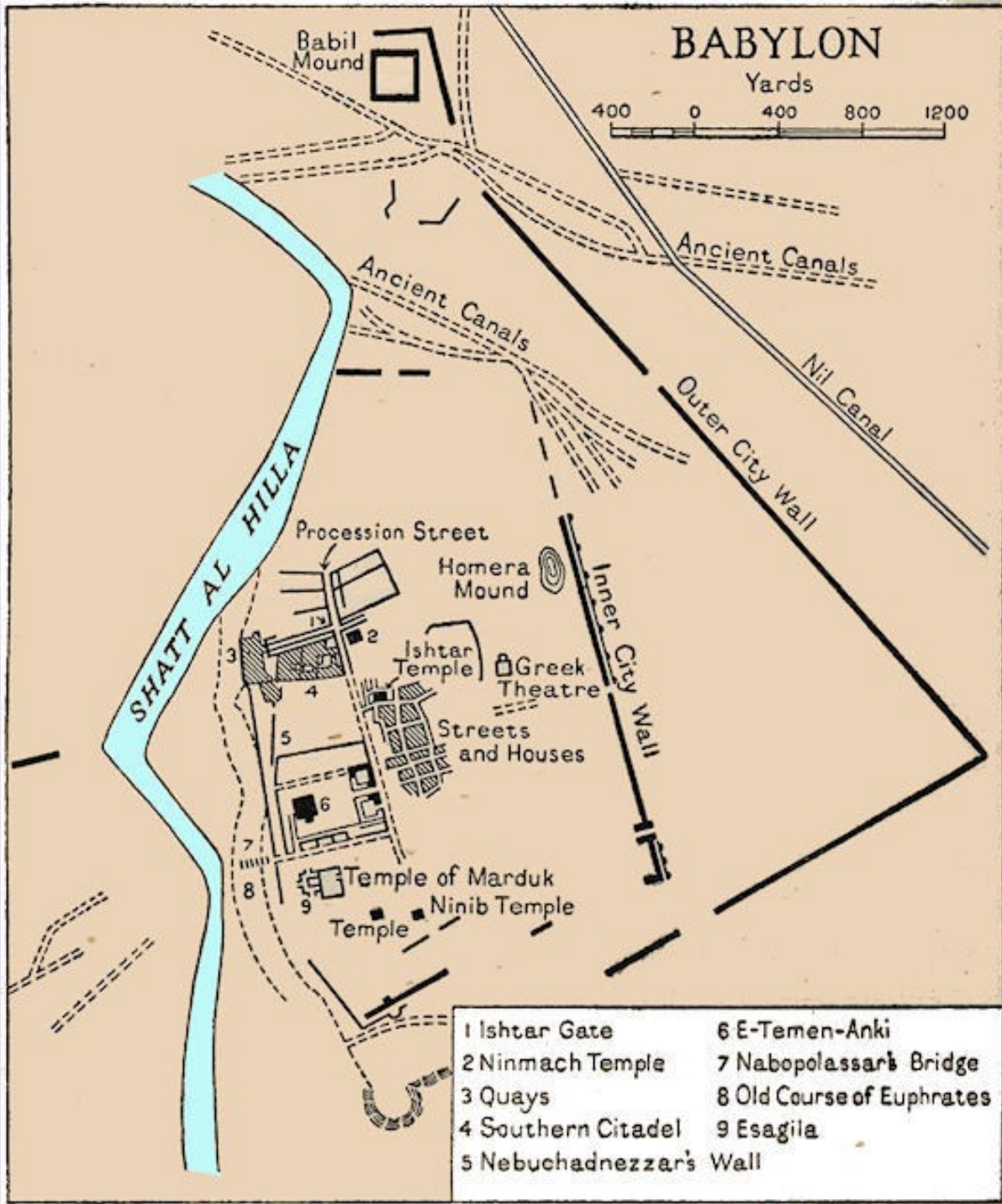
7. Ishtar Temple
8. Bazaar
9. Tower of Babylon

10. E. Saggite Temple
11. Bridge
12. Euphrates River

13. You are here

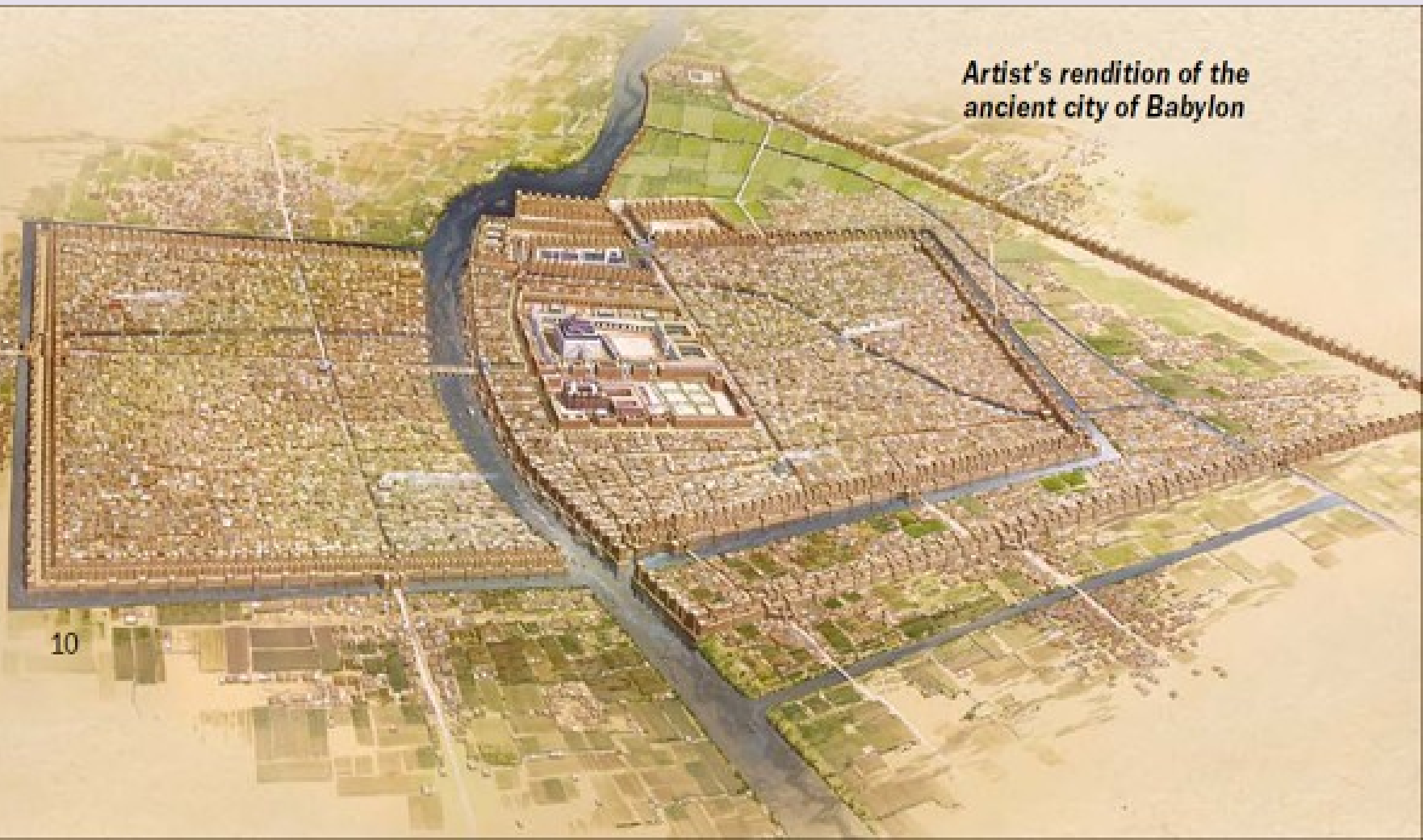

Babylon (cca 600 př.n.l.)

Artist's rendition of the ancient city of Babylon

Klínové písmo:

- Sumerové
- přes 500 znaků
- slabičné
- psáno seříznutým rákosem do hliněných tabulek
- písaři
- pečetní válečky (mytologické výjevy)
- od Sumerů převzali klínové písmo Chetitě, jejichž zápisy rozluštil Bedřich Hrozný

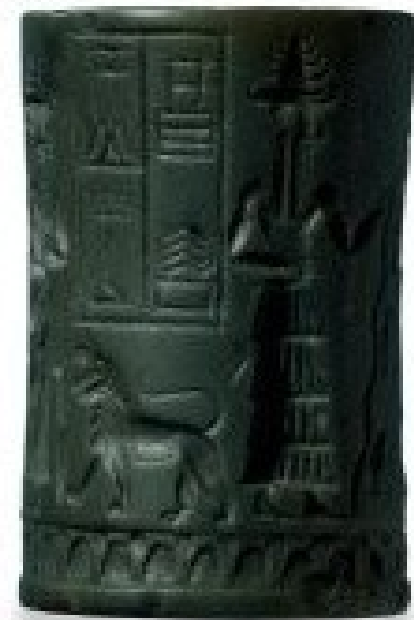
石鼓文拓片，内容为《石鼓文》的局部，文字为篆书，排列整齐，刻于石上。

pečetní válečky a jejich otisk

Ištar (bohyně plodnosti s křídly vítězství). Pod ní sluneční bůh Šamaš s paprsky zářícími z jeho ramen, si razí cestu horami ven z podsvětí. Vpravo bůh Ea s proudy vody a rybami prýštící z ramen. Za ním jeho pomocník Usimu se dvěma tvářemi. Vlevo neznámý bůh s lukem a toulcem, snad bůh lovu Nusku.

Náboženství:

- městské státy byly opevněnými náboženskými středisky (viz antické Řecko, předkolumbovská Mezoamerika)
- každý měl nějakého „svého“ boha či bohyni
- věštci (mnoho věšteckých technik)
- postoj ke smrti smířlivý – pamětní sošky zemřelých, obětiny

Panteon mezopotámských bohů:

- nebeští bohové
 - Anduruna
- podsvětní bohové
 - Kurnugi
- starší generace
- mladší generace
- tabulky osudu (Tiamat, Marduk, Nabú)
- v podsvětí zapisovala osud Bélet-séri
- uctívání ve svatyních na vrcholcích pyramid nebo v samostatně stojících chrámech, kde měli vlastní sochu či podobiznu
- náboženská procesí, tajné a veřejné části obřadů

Ištařina brána v Babylonu (procesí)

Astrální (nebeští) bohové:

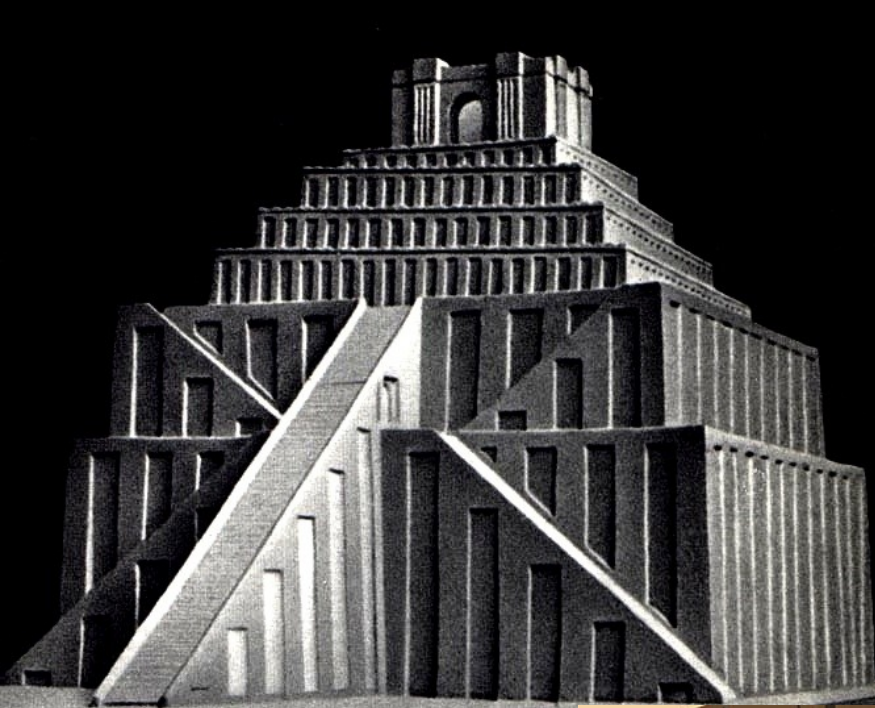
- **Apsú** – představitel prvotních vod
- **Tiámat** – bohyně chaosu, představitelka moře
- **Ea** (Enki) – pán podzemní říše sladkých vod, bůh moudrosti
- **Anu** (sumersky **An**, tj. „*nebesa*“) – vládce nebes, v Sumeru považován za nejvyššího boha, tzv. „mlčící bůh“ (viz neaktivní hinduistický Brahma či slovanský Svarog)
- **Enlil** (akadsky Ellil) – jeho syn, nejvyšší bůh vládnoucí zemi, později král bohů
- **Šamaš** (**Utu** např. v mýtu *Enki a Ninchursag*) – bůh slunce a vševidoucí soudce (viz též slovanský Svantovid)
- **Sin** – bůh měsíce, měl 2 dcery: Ištar a Ereškigal
- **Arura** – stvořitelka lidí (uhnětla je z hlíny)
- **Adad** – bůh počasí
- **Marduk** – jeho syn, ochránce města Babylon
- **Nisaba** – bohyně škol a písařů
- **Ninurta** – bůh války
- **Ištar** – bohyně plodnosti, lásky, války i míru
- **Ninsun** – matka Gilgameše, božská ochránkyně domovů

Podsvětní bohové:

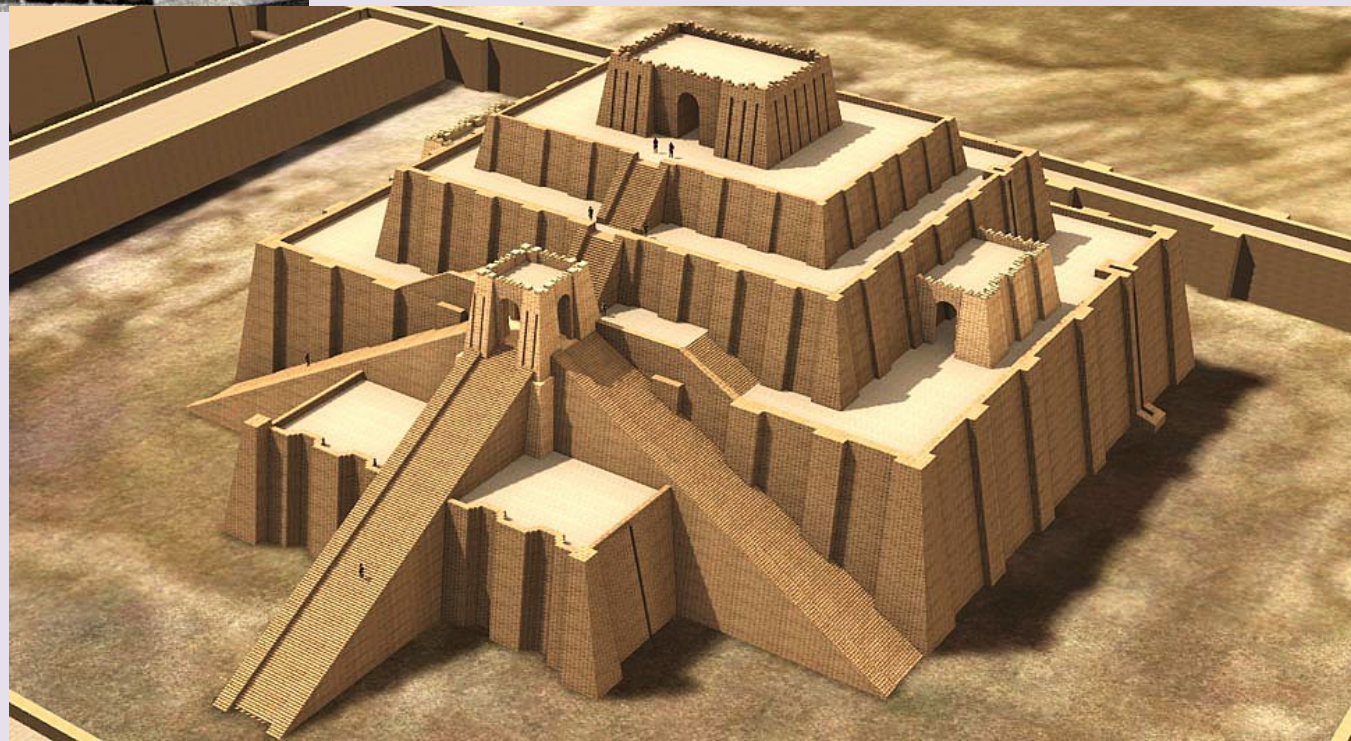
- **Ereškigal** – vládkyně podsvětí, sestra Išтары
- **Nergal** (též **Erra**) – později nejvyšší vládce podsvětí, manžel Ereškigal, bůh moru
- **Dumuzi** – Ištarin manžel a bratr, bděl nad plodností ročních dob, vždy na podzim musel vejít do podsvětí a strávit tam zimu
- **Namtar** – Ereškigalin vezír, bůh moru, pohrom a válek
- **Bélet-séri** – účetní a písařka podsvětí, zapisovatelka osudu zesnulých
- **annanukové** – bohové plodnosti a podsvětí, kde zastávali roli soudců

Chrámny:

- kněžská hierarchie
- 2 hlavní kněží
 - administrativní správa
 - duchovní záležitosti
- kněžská funkce dědičná
- chrámové školy (písaři)
 - zápisy: mýty (eposy), zařikávání, historické záznamy, zákoníky aj.
- autoři anonymní (zapisovatelé ústní tradice)
- autorství mytických příběhů připisováno bohům

zikkurat

zikurat Ur

zikurat Chogha Zanbil

Mýty:

- epos – veršovaný útvar, v němž epika převládá nad lyrikou
 - příběhy významných osobností
 - události ze života bohů
- proslulé eposy:
 - *Epos o Gilgamešovi*
 - staroindická *Mahábhárata* a *Rámajána*
 - Homérovy eposy *Ilias* a *Odyssea*
 - mayský *Popol vuh*
 - staroanglický *Beowulf*

Epos o stvoření („Enum-eliš“, tj. „Když nahoře“):

- nalezen na 7 tabulkách, 7 zpěvů, 1100 veršů
- nalezen ve více lokalitách, bez variací (sakrálnost)
 - Inspirace i Starý zákon, např.: *Žalm 74, 13-17*
- mimo Mezopotámii neznámý (na rozdíl od *Eposu o Gilgamešovi*)
- povaha posvátné knihy
 - sakrální spis podstatný při náboženských oslavách svátku Nového roku (Babylon), rituálně čten 4. den slavnosti
- začíná v době na počátku, kdy existovali pouze 2 bohové: Apsú (sladké vody) a Tiámat (slané vody)
 - zplodí spolu čtveřici bohů, kteří jsou k nesnesení hluční
 - božstva rozena ve dvojicích, aby mohlo množení pokračovat

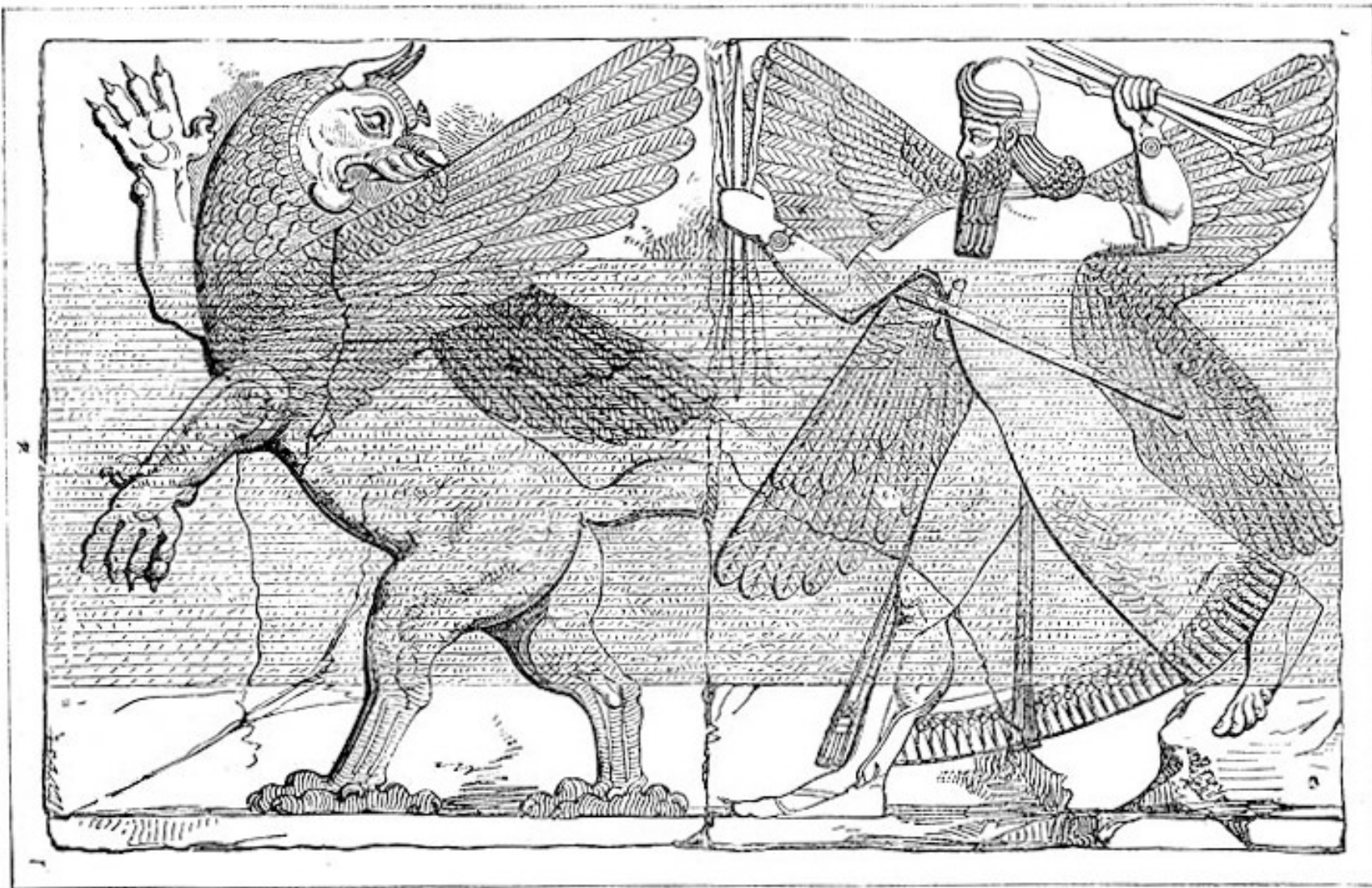
Enuma-Ellish - The Seven Tablets Of Creation

7 tabulek tvořících Epos o stvoření

boj bohů

Marduk útočící na Tiamat

Marduk